

R a n i M a n i k a

Japanski ljubavnik

Prevela
Dijana Radinović

 Laguna

Naslov originala

Rani Manicka

THE JAPANESE LOVER

Copyright © Rani Manicka 2010

First published by Hodder & Stoughton An Hachette UK company

Translation rights arranged by Darley Anderson Literary Agency

All rights reserved

Translation Copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mom ocu i svim
maležanskim Indijcima,
ma gde bili.*

NAPOMENA

Batu Tuđuh ne postoji u Maleziji,
niti u bilo kojoj drugoj zemlji.

STARICA I NOVINARKA

Kuala Lumpur, 2008.

Čitava velika kuća beše mračna sem ostave, u koju je plavičasto-bela svetlost ulične svetiljke prodirala kroz go prozor. Sklupčana na ležaju pod tankim ćebetom, Marimutu-mami je gledala u osvetljeni kvadrat betonskog poda. Sviće. A ona ni oka nije sklopila.

Dan pre stajala je iza zavese u dnevnoj sobi i posmatrala devojkicu kako se parkira kod kapije. I nije bila baš devojkica, ali nosila je džins, a za Marimutu-mami, kojoj je bilo devedeset i dve godine, svako ko je nosio džins morao je biti mlad. Vetar je devojkicu izvrnuo slabašan kišobran – bila je sezona monsuna – pa je po kiši ustrčala uz popločani prilaz. Upravo je naslanjala pokvareni kišobran na zid trema kad je Marimutu-mami stigla do vrata.

Starici inače nije bilo dopušteno da otvara rešetkastu kapiju jer su grad preplavili doseljenici iz Indonezije, koji su pljačkali i krali čak i u po bela dana. Međutim, ćerka joj je kasnila zbog poplave od jakih kiša, pa je telefonirala majci i dopustila joj da otvori kapiju.

Devojka je sela na ivicu naslonjače od ratana. Tad se ispostavilo da je novinar i da želi da čuje životnu priču svoje domaćice.

Marimutu-mami zatrepala. Njenu!

Novinarka je to protumačila kao kolebanje. „Platiću vam, naravno“, brzo je dometnula i iznela poštenu ponudu. Ali kad se učinilo da će tišina ipak prevladati, dodala je i kako zna da je Marimutu-mami vodila povučen život tradicionalne supruge i majke, i da neće biti nikakvih prljavih tajni niti groznog razgolićavanja. Prignula se ka njoj. „Mene u stvari zanima japanska okupacija Malaje. Znaite, kako je bilo vama i vašim prijateljima. Neću čak ni koristiti vaše pravo ime, ako to ne želite“, obeća ona. „Zapravo, tako ću vas dobro prikriti da vas niko neće prepoznati.“

Marimutu-mami se zagledala u devojku.

„Ili možda možete samo uopšteno da govorite o zajednici? Čisto da sarađujete“, navaljivala je devojka, ali je bila sve manje sigurna u uspeh svoje misije.

Marimutu-mami i dalje nije progovarala. Nije mogla. U nabore sarija skrila je stisnute šake. Da govori o *prošlosti*, ovde, u domu svoje ćerke? I to nakon što je konačno savladala veštinu zaboravljanja? Sad je čak morala da zapisuje da bi znala je li popila lek. Ponekad bi ušetala u kuhinju u nameri da jede, a ćerka bi je blago opomenula: „Ali upravo si jela.“ Ah da, naravno.

A odnedavno je umela da se probudi sasvim izgubljena, ne bi mogla da se seti čak ni ko je ni gde je. Kad joj se to prvi put dogodilo, kriknula je od straha, na šta su joj i ćerka i zet dojurili do postelje.

Kad ih je ugledala, povratila joj se svest o tome da živi kod njih u kući. „Da, da, naravno“, ubeđivala ih je zabrinute. „Sad vas se oboje sećam.“ Odveli su je svedljivo kod lekara. Sve je u redu sa staricom, kazao im je. Preporučio joj je ipak da rešava ukrštene reči radi boljeg pamćenja.

Iz tog joj je razloga zet dao *Nju strejt tajms* otvoren na stranici sa ukrštenicom i kazao joj da niko uopšte ne mora da ostari. Drevni *riši* ostavili su zapis da ljudi stare samo zato što vide druge da stare. Krotko je sedela – gledala je njega kako stari.

„Pokušaj da se setiš“, hrabrio ju je. „Možda će ti biti teže sa prošlošću, pa zato počni od onog što si juče radila.“

E da on zna! O prošlosti, koliko joj je duboko ukorenjena u grudima, kako su joj silni granje i stablo. Kako bi se samo zaprepastio kad bi znao da ona sve pamti, svaku dragocenu pojedinost. Oni su mislili da je prošlost mrtva samo zato što ona o njoj nikad nije govorila, čak ni onda kad je na televiziji bila onolika halabuka o ratnim zločinima Japanaca.

Devojka se još više nagnu ka njoj i iskreno, molećivo reče: „Ne tražim od vas da ogovarate druge *mami* niti bilo šta slično.“

Mami? I one se tek tako stvoriše. Sve. Uskrsnuše žene koje su tako davno pod crnim kišobranima dolazile da u dokolici provode duga, vrela popodneva.

Devojka otvori tašnu i izvadi neki paketić. „Ne morate odmah da mi odgovorite, ali ako se rešite da mi pomognete, ovo će vam biti potrebno“, kazala je i stavila kasete na stočić. Ustala je sa osmehom i okrenula se da pođe. Potom je oklevajući zastala. Kad se ponovo okrenula ka Marimutu-mami, nije više bila ona devojka koja je skrušeno sedela, praveći se da je došla da prikupi nevažne informacije. Ova je žena spazila blago i želela je da ga se domogne.

„Ispričajte mi bar o velikoj kobri.“

Marimutu-mami nije mogla da gleda taj lakomi sjaj u očima njene gošće. Oprostila se od nje, zaključala rešetkastu kapiju i sela u sobu u kojoj se lagano skupljao mrak da sačeka ćerku da se vrati.

Zazvoni telefon. U glasu njene ćerke čula se zabrinutost. „Je li bila ona žena? Je li otišla? Jesi li zaključala kapiju? Čudno mi

zvučiš. Jesi li dobro?“ Marimutu-mami ju je uverila da je sve u redu i ponovo sela. Kad joj ćerka naposljetku dođe kući, sigurno će je grditi: „Nije valjda da opet sediš u mraku?“ Ali možda će se danas, bar samo danas, sažaliti na svoju sirotu staru majku i ovlaš je, na tren, dotaći po ruci. Njena ćerka nije volela nikoga da dodiruje niti da nju iko dira.

Jutro je bilo sveže i Marimutu-mami se strese. Sad je želela ne da kopa po prošlosti već da mirno *umre*, ne mučeći nikoga. Protekla se, polako, oprezno. Zglob po zglob, jer su joj ujutru bili najviše ukočeni. Sela je pažljivo spustila noge ne dotičući tlo i glatko nazula gumene papuče. Hladan dah zemlje nije dobar ni za koga, a kamoli za stare kosti. Ulična svetiljka se ugasila. Kroz prozor je videla kako joj lišće banane, ocrtano na nebu što se rumenelo, nežno maše. Ta je stabla sama zasadila.

Čula je zeta kako gore već nešto posluje. Vreme je da i ona ustane. Napravila je prve tromе korake tog dana, a onda zastala. Jadne stare kosti... potom požele da je u krevetu, možda sa ponovo napunjenim termoformom i još jednim ćebetom iz plakara pod stepeništem. Ali čak joj se i to učini kao prevelik napor. Ponovo je legla i, pre no što se i pokrila ćebetom, počela da sanja.

Stavila je japanski kišobran u najlon-kesu i smelo, bez dozvole, otvorila vrata i izašla napolje. Ispred kuće njene ćerke nije bila ulica sa zgradama već ogromno polje, a na njemu je, na njeno zaprepašćenje, bilo na hiljade žena svih oblika, veličina i boja. I svaka je nosila japanski kišobran! Nije ni slutila da ih može toliko biti, niti da će se toliko dičiti svojim kišobranima. Neke su ih čak koketno vrtele kao gejšę. I odjednom se ni ona više nije stidela svog. Prvi put u životu rastvorila ga je u javnosti. Nek svi vide njegove prelepe crteže trešnjinog cveta.

I pomislila je kako je imala lep život; da može, sve bi opet ponovo uradila. Što bi išta poricala? Kako bi se mlada novinarka iznenadila da zna da ona nije oduvek živela kao miš u ostavi. Da je nekad bila gazdarica kuće s mnogo prozora staklenih okana, na stotine njih, blistavih poput faceta na dragom kameanu. I ponovo se setila muškaraca koji su je voleli, pa dodirnula usne; zborane, tako zborane. „Ljubav, o ljubav!“ Ali nije zaboravila ništa.

I sećanja joj nagrnuše.

ZMIJA U KUĆI BRAKA

Vatiri, severni Cejlon, 1916.

Prostor beše mali i privremeno pregrađen napola tankim ćebe-
tom. S jedne strane dva su muškarca sedela skrštenih nogu i
pušila u tišini. Stari sveštenik bio je dobro uhranjen, ali drugi
beše kost i koža, što je bilo čudno s obzirom na to da u svom
životu gotovo ni dana nije radio. Više je voleo da sedi u obli-
žnjoj čajani kraj puta i pijucka čaj s drugim besposličarima dok
mu žena dirinči na imanju.

Pred prvosveštenikom su, na zemljanom podu, uredno bili
položeni uvozni džepni sat u filcanj kutiji, almanah već poha-
ban od upotrebe i smeđa beležnica. Jednom il' dvaput žena iza
zavese zazvala je svog boga: „Muruga, Muruga!“ Sveštenik bi se
osvrnuo na prigušeni zvuk, ali čovek kraj njega nije se obazirao.
To su ženske stvari, a ova je ionako bila iskusna u tome. Već je
rodila pet sinova, a jedan ili dvojica, sad je zaboravio koji to
behu, čak su joj u hodu ispali iz utrobe na zemlju.

„Još malo“, tiho reče babica, pa uze limetu sa klade, spusti je
na nabijenu zemlju i blago gurnu. Plod se otkotrlja ispod čebeta

do muškaraca da im kaže kako je detetu izašla glava. Oboji-
ca smesta pogledaše u sveštenikov divni sat. Sveštenik otvori
praznu stranicu sveske i zapisa tačno vreme: 4.35 po podne.
Pri izradi horoskopa greška od četiri minuta više ili manje – i
čitavo izračunavanje ništa ne bi vredelo. On poče pažljivo da
proračunava pogledajući u almanah, a drugi je čovek čekao da
čuje plač deteta.

Ali plač nikako da se oglasi i on prvi put te večeri pokaza
znake strepnje: prestao je da puši i poput kornjače isteglio mrša-
vi, smeđi vrat ka zavesi. Ostao je tako nepomičan sve dok se nije
začulo ljupko kmećanje, iznenađujuće puno nade kao radostan
žubor vode što je potekla suvim koritom.

Žensko, pomisli on u čudu, čak i pre nego što je to babica
objavila a novorođenče glasno zaplakalo. Da bi prikrio radost,
jer on se potajno nadao curici, brzo pokri tacnu s krupnim kri-
stalima šećera, kojim bi ponudio sveštenika da mu se rodio sin,
i pruži mu tacnu sa žutim palmovim šećerom. Unet u brojke,
sveštenik zamišljeno strpa ponuđeno u usta i nastavi sa svojim
proračunima ne dižući glavu.

Čovek mirno pripali cigaretu, ali srce mu se u grudima topi-
lo od miline. Nije pomišljao na to kako će hraniti još jedna usta
sa svojim bednim prihodima, već se sladio divnim slikama
mašnica na kikicama, narukvica sa staklenim perlicama i stid-
ljivih osmejaka. Ali kad sveštenik promrmlja „Iznenađno i silno
bogatstvo“, čovek naglo okrenu glavu, zažagrenih i raširenih
očiju. Sveštenik se pak mrštio na svoje beleške.

„Šta je bilo?“, upita otac.

Sveštenik zavrte glavom i uze da tu i tamo ponovo nešto
izračuna, dok se otac češao po ramenu, glasno cvrckao zubima
i nestrpljivo lupkao prstima po zemljanom podu.

Sveštenik konačno spusti pero. Uzdahnuo je jer nije voleo
da saopštava loše vesti, podigao glavu, pa polako i tromo, kao i

inače, objasnio: „Čini se da je detetu suđeno da se uda za čoveka silnog bogatstva. Ipak, u kući braka leže joj dve nepovoljne planete – Rahu, glava zmije, i Ketu, rep zmije.“ On protrlja bradu. „To znači da joj u kući braka leži čitava zmija, te će joj brak biti prava propast.“ Dok je izgovarao sledeći deo, oborio je pogled. „Može doći i do 'uznemiravanja' od drugih muškaraca.“

Nije bilo gore vesti od te. Za šta je žensko inače predodređeno u životu sem da se srećno uda? A ta uznemiravanja od drugih muškaraca, šta to ovaj hoće da mu kaže? Kako ijedan otac može posle toga da ide dignuta čela? Otac međutim, dokon – da, ali ne i budala, ničim nije pokazao da ga je to porazilo ili posramilo. Umesto toga zagledao se u sveštenika usitnivši očima. Mora da postoji neki način da se potre loš uticaj zmije.

I postojao je.

Sveštenik predloži da siroto dete posipa mleko po glavi kipa zmije, da je umilostivi, dok se moli Pulijaru, bogu-slonu, koji je pokorene zmije obavijao oko sebe kao narukvice i remenje. Bude li to uporno radila, predano i iskreno, sve će biti dobro.

„I hoće. Svakog dana“, zakle se njen otac.

Pošto je babica smotala zavežljaj i otišla svojim putem, a sveštenik u svoj hram prekoputa, žena strgnu ćebe-zastor i od njega napravi viseću ležaljku za dete. Okačila ju je užetom za središnju gredu i stala da je ljulja sve dok je nije savladao san. Kad se čovek uverio da je čvrsto zaspala, dovukao se sedeći do mesta gde je visilo detence. Pridigao je svetiljku i razotkrio platno pa se zagledao u dete koje na sebi nije imalo ništa sem poveza oko pupka. Mrdalo je mlečnim usnicama i slabašno mahalo tankim udovima kao da se buni što mu je hladno, ali gotovo providne kapke nije podizalo. Njemu tad nešto sinu. Ah, sigurno će izrasti u pravu lepoticu čim će osvojiti srce silnog bogataša. Tiho je zagundao. Onda svakako neće ličiti na majku.

Letimično je pogledao u bezobličnu priliku što je spavala na boku, s glavom na mišici. Hrkala je od iznurenosti, i taj zvuk ga je dražio, ali je pomislio kako je najbolje da je pusti da spava. Bolje bi joj bilo da sutra, još rano izjutra, ispere taj neprijatan vonj krvi koji kao da se uvukao u zidove kuće.

Ponovo je posvetio pažnju detetu, a oči mu se zamagliše. Njegovo blago, bez sumnje nešto najdragocenije što će ikad imati. Možda će se uvrgnuti na njegovu babu. On ju je pamtio kao ružnu babetinu, mada je ona, koliko je shvatio, bila nekad na glasu po svojoj lepoti. Njegovim pristrasnim očima ovo je dete bilo najlepše stvorenje na svetu. Možda bi mogao da najtupavijeg sina ispiše iz škole i ponudi malog starom krvaru Velajtamu da kod njega služi. Devojčica bi tako svakog dana imala krčag mleka. A treba da počne da se moli... pa, čim bude naučila da sklopi dlanove. On će se za to postarati.

Sneno se nasmešio. Nadenuće joj ime Parvati, i baš kao što je i Parvati osvojila srce boga Šive upornim iskrenim obožavanjem i pokorom tokom dugih godina, tako će i njegova ćerka umilostiviti užasnu zmiju. Sladeći se natenane, pokušao je da zamisli šta je sve sveštenik mogao da podrazumeva pod „silno bogat“: kočije sa zastorima na prozorima, s upregnutim konjima, finu odeću, mnogo zemlje, palatu u gradu, sluge koje doleću na mig... Ne, ništa to zapravo nije mogao da zamisli, ali ma šta od toga bilo bi sasvim fino, stvarno.

S ljubavlju je prstom prešao preko detinje tanke ručice; koža joj je bila nešto najsvilenije što su njegovi nepopravljivo lenji prsti ikad dotakli. Nesvesna njegovog dodira i misli, devojčica je mirno spavala. Setio se njenog prvog plača, ni nalik plaču dečaka, već slabašnog i neobično punog žudnje. Kao da joj je duša već čeznula za onim novcem. I odjednom mu, bez ikakve najave, na um pade jedna nedostojna misao: ako je već detetu pisano da propadne zbog „uznemiravanja“, bar da se on

onda prethodno ovaj di. I baš kao što se topljeni šećer stegne pod naletom hladnog vetra, tako se i njegovo srce stvrdlo od te pohlepne misli i zauvek promenilo.

On trže prst, naprci se i čvrsto uvi staru tkaninu oko deteta. Mora da pretopi ženine zlatne alke za nos i da mu se za ćerku naprave praporci za lančić oko noge – tako će uvek znati gde je. Stade da se mršti: na ulaznim vratima nema reze, a kuća nije ograđena. Mora da naloži sinovima da podignu one neprobojne zidove od blata i palmovog lišća. A mora, sem toga, da kaže i dvojici starijih da poseku ono drvo kraj njihove kuće. Neće se na njega nijedan momak penjati i krišom posmatrati njegovo blago. Uznemiravanja, tja!

A u upalim očima što su zurile u dete nije više ostalo ni trunke nežnosti.

ODLAZAK

Parvati je probudio miris nadolazeće oluje. Ležala je sasvim nepomično dok se nije uverila da su svi čvrsto usnuli, a onda je svukla ćebe sa sebe, pridigla se i sela po mrklom mraku i skinula praporce sa članaka. Stisnuvši ih u ruci, spretno je preskočila najpre majku, pa oca i potom petoricu braće, koji su svi tiho hrkali. U tami je napipala gvožđe. U čitavom selu samo je ova, gotovo gola stračara imala rezu na vratima. Bešumno ju je povukla. Još jednom se načas osvrnula. I dalje je sve u redu.

Otvorila je vrata i stala na prag. Imala je šesnaest godina i nikad se dosad nije usudila da bez pratnje pređe tu usku, izliza-nu dasku. Čak ni sad, kad nije bilo nikog da je vidi niti prekori, nije joj padalo na pamet da to uradi. Možda stoga što je znala da je, za razliku od majčine, ljubav njenog oca krhka i da će se raspršiti na prvi znak njene neposlušnosti. Ili zato što je verovala u mit koji je njen otac neprestano ponavljao: da za ženu nema ničeg važnijeg od njene čednosti, a da će joj je muškarci (svi pohotni đavoli) ukrasti prvom prilikom. Pređe li taj prag sama, ostaće bez zaštite.

Nebo blesnu i osvetli joj široku bluzu i dugu suknju – obe isprane do neke neodređene boje. Propela se na prste i uhvatila jednom rukom za vratnicu, isteglila telo i dug, tanak vrat, a drugu ruku pružila napolje što je više mogla. Nesvakidašnji, drevni pokret, ali ne poput onoga kad devojčica hoće da uhvati prve kapi kiše, već pre nalik gracioznoj igračici što se proteže da uvuče ljubavnika u svoje odaje.

Opet se vnu, i u njoj levoj nozdrvi, na licu u obliku lista betela, zasja plavi kamičak kad se okrenula od olujnih oblaka i pogledala u drevni hram okružen kokosovim palmama čije je lišće mahnitalo na vetru. Po kiši i munjama prizor je bio prosto veličanstven.

Sam hram beše oronuo, ali bio je grubo ograđen velikim, uzdignutim kamenjem, pa je delovao nekako posebno i moćno. Za najveći se kamen verovalo da je jedna od stena koje je Hanuman, bog-majmun, bacio u more kako bi Rama i njegova vojska mogli da pređu tesnac između Indije i Lanke. U noći punog meseca vernici iz drugih sela dolazili su u hram da dodirnu to čarobno kamenje i mole za milost, a danju su tamo podučavali decu da čitaju svete knjige, pišu i računaju.

Njena su braća s poštovanjem dodirivala kamenje i ulazila u hram. Ona nije. Otac je smatrao da je dovoljno da nauči alfabet ispisujući slova po tankom sloju pirinča na *muramu*. To joj kamenje ipak nije bilo nepoznato. Još od njene četvrte godine, svakog dana sem kad bi imale mesečno pranje, Parvati i njena majka prelazile bi trideset i jedan korak od njihove kuće do hrama.

Gledala je stare kamenove koji su načas pobeleli. Nikad nije htela da ih moli za milost. Možda je bila čudna ili ćudljiva, ali imala je utisak kao da samo ona shvata da se nikakva milost neće dobiti od njihovih glatkih, neprobajnih lica. Ta je glatkoća bila privid. Ovi kamenovi nisu oduvek bili takvi; nisu se od

svoje volje skotrljali niz planinu. Ogroman majmun zario je u njih oštre kandže i istrgao ih iz majčine utrobe. Sad su stajali ovde kao prognana siročad.

Stajala je i posmatrala kako kiša lije dok nije prosudila da će joj se majka uskoro probuditi. Tad je zatvorila vrata i vratila se na svoje mesto do zida. Ponovo je stavila praporce oko gležanja, legla okrenuvši se ka majci i stala da osluškuje njeno poznato, ravnomerno disanje. Parvati je znala da ga nikad više neće čuti. Kao i kamenje, i ona će uskoro biti u tužnom progonstvu. Vreća joj je već vezana i čeka u uglu kolibice. Poslednji put spava kraj zida.

Ta je pomisao bila toliko teška, strašna, da je uplašeno zagrlila majku oko struka. Jer ona je bila prosta devojka koja je čitav život provela sama u očevom dvorištu, snatreći o životu negde drugde dok joj je otac, jednog po jednog, odbijao sve mladiće iz mesta. A onda se, pre četiri meseca, napokon pojavio prorečeni bogati prosac.

Za vreme dogovaranja Parvati su poslali napolje, iza kuće, gde je sedela s uhom prislonjenim na vrata i prisluškivala kako provodadžija opisuje „momka“, udovca od četrdeset i dve godine. Žena mu je, sirota, podlegla navodno nekoj bolesti, tajanstvenoj tropskoj groznici. Preko toga se, međutim, brzo prešlo jer je tu bila još jedna smrt, mnogo važnija po njegovom mišljenju – smrt momkovog dede, o čijem su se bogatstvu raspredale priče. Tolikom bogatstvu čak da je starac, koji se već gubio od bolesti i godina, ležao na samrtnoj postelji ne hoteći ili ne mogući da se rastavi od svog imanja i blaga sve dok mu sinovi nisu stavili grumen zlata i zemlje u usta i držali ih zatvorena da ubede njegovu dušu da ode. Parvati se odmakla, zaprepašćena tom podlom lukavštinom. Kad je ponovo prislonila uho uz vrata, provodadžija je pričao kako je mogući mladoženja digao jedra i preselio se sa Cejlona u daleku zemlju Malaju, gde se,

veran tradiciji koju su započeli njegovi preci, toliko obogatio da su mu nadenuli nadimak Kasu (Pare) Marimutu. Provodadžija dramatično podiže glas. „Možete li da poverujete da je neko kupio celo ostrvo samo da bi imao gde da smesti paunove?“

Parvati razrogači oči. Ostrvo puno razigranih paunova! To mora da je neverovatno! Na svetu zaista ima toliko toga o čemu ona i ne sanja jer živi zatvorena u četiri zida. Ali njen se otac u kolibici zakikota da pokaže provodadžiji da je i on video sveta i da zna kako je to preterivanje samo pokazatelj da je ovaj dobar trgovac. U smehu ga prekide provodadžija, koji zatraži da vidi devojk.

„Moja ju je žena povel, nažalost, da obiđe bolesnu tetku“, glatko slaga njen otac. „Ali zar vi već nemate fotografiju koju sam vam poslao? Uslikana je pre samo tri meseca.“

Bračni posrednik iz grada brzo zaklima glavom. „Da, da, naravno da imam, i zaista je prelepa, ali običaj je da se u to lično uverim. Neki varaju, znate. A tu je i moj ugled. Mada ja lično nikad nisam razumeo čemu varanje pošto će devojk u tom slučaju ili mučiti sjeckrva, ili će biti vraćena kući teško osramoćena. A čuo sam čak i da su se jedna ili dve ubile još na brodu.“

Parvatin otac klimnu glavom i osmehnu se. Jede mu iz ruke. „Na sreću po moju ćerku i vaš ugled, nisam ja toliko pametan da budem nepošten. Pitajte koga hoćete, meni je ćerkina sreća na prvom mestu. Njena je muka i moja.“

Navodažija nezadovoljno počuta.

Naposletku će, hladno: „Kad se gospodarica kuće vraća?“

„Voleo bih da to bude sutra, gospodine. Mnogo mi je teško da sam obrađujem zemlju i vodim kuću bez žene. Kazala je da će se vratiti za dve nedelje, ali znate kakve su žene kad se nađu s majkom. Svakog dana sklapam ruke i molim se da se što pre vrati.“

Gradski se posrednik pomno zagleda u oči usahnulog seljaka pred sobom, ali ovaj mu je netremice uzvraćao pogled. Ako

su oči ogledalo duše, onda je ovaj čovek čestit koliko i ružan. Osim toga, provodadžija je još odavno shvatio da Bog ponekad i prostom svetu poverava na staranje silnu lepotu. Niko ne može biti i ovoliko ubog i prepreden.

Pošto je sasvim izvesno da će se i drugi bračni posrednici upinjati da pronađu savršenu ženu za Kasua Marimutua, znao je da ovu danas mora da ulovi. Nije mogao sebi da priušti da ponovo dolazi u ovu učmalu zabit i sedne pred ovog tupoglavca. Ovaj bi mu poduhvat mogao doneti slavu o kojoj je oduvek maštao. A bogatstvo, kako je čuo, uvek zakuca na vrata slave. Sem toga, sledeće nedelje biće zauzet pripremama za venčanje svoje ćerke. A ona će se udati za divnog mladoženju kojeg joj je sam pronašao u Kolpetiju u Kolombu.

Provodadžija se nasmeši. „Verujem vam na reč“, kaza on, pa zabaci glavu i sasu čaj u usta.

Čučeci na zemlji u širokoj odeći, Parvati začuđeno dotače svoje glatko lice i zapita se: „Jesam li stvarno lepa?“

„Parvati, vreme je da ustaneš“, prošaputa joj majka na uho, a devojk smesta ustade i smota prostirku za spavanje. Na zvon njenih praporaca Parvatin otac otvori oči i uperi ih ka njoj. Ona u mrklom mraku oseti njegov pogled na sebi i brzo prošaputa: „Samo idemo u hram, apa.“

„Hmmm“, progundala on strogo i ponovo sklopi oči da spava.

Njih dve skloniše svoje prostirke i izadoše u dvorište iza kuće, gde muški nikad nisu zalazili. Tog jutra nisu morale da nose staru svetiljku na bunar jer je glinena posuda u obliku bačve bila puna kišnice. Pod plaštom tame, mati i kći pustiše kosu i svukoše se dogola. Parvati čučnu po kiši i zagnjuri u posudu prazan krčag za mleko. Voda što se prolila po njenoj glavi beše još hladnija od kiše što je dobovala po njenoj koži. Zasoptala

je, ali njena majka nije pustila ni glasa. Ovo im je poslednji put. Okupale su se brzo i bez reči. Njena mati potom prelomi nadvoje grančicu nima da rascepljenim delom očiste zube.

Zajedno su ustale i pošle do dela kuće sa ispustom od krovine. Tamo je na žici visila čista odeća. Oblačile su se okrenute leđima zidu. To beše nezgodno; noge su im bile blatnjave, a mokri skutovi lepili su im se za listove. Njena majka tiho zagunđa, ali Parvati je uživala u tom trenutku. Ovo je poslednji put da se zajedno odevaju. Obrisale su stopala najbolje što su mogle, nazule papuče pa se, šćućurene pod kišobranom, uputile preko gnjecavog blata ka hramu.

Kao i uvek, Parvati je na ulasku u hram držala posudicu s mlekom i osvrnula se ka sivkastom kamenju. Kao i uvek, ono je nepomično stajalo u sopstvenoj sumornoj senci. Potom je sazula papuče, oprala noge vodom iz popločanog plitkog bazena, prsnula par kapi na glavu i ušla u hram.

Unutra je bilo pusto i tiho, a pod beše hladan pod njenim bosim nogama. Prozori u odajama iskušenika u zadnjem delu hrama već su se žuteli od svetlosti uljanica. Njihove senovite prilike kretale su se dok su umotavali punđe, popreko vezivali svete konce oko tela i razmazivali pruge mokrog svetog pepela po čelu, rukama i trupu. Kad je bila mlađa, gledala je kroz te prozore i pitala se kakav li je život tih mladih tela, ali kako su godine prolazile, i ona stasala iz devojčice u ženu, nije joj više bilo dopušteno ni da pogleda na tu stranu. Iskušenici, naravno, nisu ni opazili ženu i njenu ćerku.

Prvosveštenik, koji je sedeo na stepeništu hrama i pravio venac od svetog bosiljka, podigao je pogled i samo kratko klimnuo glavom Parvatinoj majci, koja sklopi dlanove pod bradom. Ali Parvati se obratio, otvorivši bezuba usta opuštenih usana, umazana betelovim sokom. Škripavim glasom punim topline on reče: „A, došla si da još jednom vidiš svog starog čiku, je li?“

„Om“, kaza Parvati. U oblasti Džafna *om* je prosto značilo „da“.

„Ostavio sam ti malo slatkog pirinča“, reče joj on uz osmeh, ali Parvati nije mogla da se natera da mu uzvрати osmehom. Okrenula se i pošla za majkom, koja je već mrmorila molitve sebi u bradu dok je ritualno obilazila oko različitih statua. Tri puta oko svakog boga i devet puta kraj grupe polubogova. Kad je to obavila, zauzele su svoja uobičajena mesta na podu i čekale iskušenike da uđu u hram. Nebo je na obzorju počelo da rudi, a kad je napolju zazvonilo veliko zvono, stari sveštenik otvori drvena vratanca unutrašnjeg vestibula gde je stajala crna kamena statua boga-slona, Pulijara.

Pozvao je rukom Parvati, a ona mu brzo odnese svoju posudu. Izlio je mleko u veliko vedro već dopola puno i započeo obred pranja boga. Sveštenik visoko podiže uljanicu s mnogo žižaka nad opranim kipom, pa se uhvatiše za ruke i podigoše ih u molitvi iznad glave.

Parvati se uopšte nije molila bogu-slону, već maloj zmiji pomoćnici što je ležala kraj njegovih nogu. To njena majka nije znala i to bi za nju bilo isto kao da se ova moli krčagu mleka pored zmije. Smatrala bi da devojka oseća prema svemoćnom bogu samo nejasno strahopoštovanje, a da je svu svoju veru posvetila bezvrednom klupku od bronzе. Sem toga, što tek beše nepojmljivo, Parvati se nije molila za dobrog muža i porodicu, već za ljubav najveću na svetu, za onog ko bi bez razmišljanja gurnuo za nju ruku u vatru. Za onog ko bi umro za nju. Nije ona, naravno, želela da on stvarno umre, i sama spremnost za to bila je dovoljna. Nije znala otkud to da uopšte želi tako nešto kad niko drugi u selu nikad nije izrazio tako nepraktičnu želju, ali eto, ona ipak jeste.

Možda joj se ta misao usadila u glavu onda kad je jednog popodneva otvorila vrata nekom božjaku, koji joj se znalački nasmešio i upitao je: „Dete, šta ti radiš ovde kad tvoja duša

izlazi iz tebe plačući za *njim*? Brzo poželi tu bezgraničnu ljubav od koje se ne može ni razdvojiti ni razići, jer bog uslišava svaku iskrenu želju.“

Kako je ona tad mogla znati da on ne govori o ljubavi smrtnoj već božjoj?

Tog jutra, dok je kiša snažno dobovala po krovu, kazala je svojoj voljenoj kobri koliko voli majku, i usrdno je zamolila da je čuva dok ona ne bude tu. „Neka ne bude usamljena i tužna“, šaputala je. „Štiti je dok me nema i sačuvaj nas sve od očovog gneva kad se vratim. Jer, vidiš, draga kobro, ja ću se možda vratiti mnogo brže nego što ona misli.“

Sveštenik prosu po crnoj statui crveni kumkum iz medene posude, a po zmiji pade više praha nego obično. Poprimio je grimiznu boju – boju braka. Dobar znak. Možda su njene molitve ipak uslišene.

PUT

Kad je kiša stala, Parvatin stric dođe da je prati na dugom putu za Malaju.

„Ne zaboravi da se mi ovde patimo. Pošalji nam novac što pre možeš“, strogo ju je opomenuo otac.

„Hoću, oče“, kazala je, a on klimnu glavom i izmaknu se da ostali članovi porodice priđu i oproste se s njom.

Parvati je majku ostavila za kraj. Ženi oči behu crvene i podbule. Usana stisnutih da joj ne bi drhtale, razmazala je sveti pepeo po ćerkinom čelu. „Muruga, Muruga“, tiho je mrmljala da je muž ne čuje i ne naljuti se, „sačuvaj mi, molim te, ovo dobro dete. Štiti je ti jer ja više ne mogu.“

Parvati pade pred majčine noge i poljubi ih, i mada je znala da će time rasrditi oca, zavapi: „Ama, ne napuštaj me! Ne daj im da me odvedu tako daleko od tebe!“

Ocu se gornja usna izvi od nezadovoljstva, a njena majka najednom zavika: „Idi s bogom!“, i otetura se ka otvorenim vratima kuće. Uradila je to jer joj je crna krv jurnula u glavu pa joj je došlo da svog muža ništariju izgrebe po licu. Proletela je

kroz polumračnu kuću i stala tek kad je izašla na sunce u zadnje dvorište, gde je znala da je niko neće uznemiravati. Muškarci tu nikad nisu zalazili. Noge je izdadoše i ona se strovali na zemlju kao hladna, teška masa.

Zbunjeno se osvrnula oko sebe kao da prvi put vidi svoje dvorište i otvorenu kuhinju. Nikad dosad nije primetila koliko je dobro napravljen zid od granja, blata i palmovog lišća. Kroz njega se ništa nije videlo. A u tom je zatvoru njena sirota kći provela gotovo ceo život. Ali žena se onda potajno nasmeši jer je bar u tome njen muž bio osujećen – devojčica je izbušila rupe u zidu. Gledala je napolje. Ženu je isprva zbunilo to što su sve rupe bile probijene na visini od pola metra. A onda je jednog dana shvatila da njena ćerka ne posmatra ljude u prolazu, već životinje.

Pritisla je dlanove o vlažnu zemlju i posmatrala svoju nepovratno ogrubelu, žuljevitou kožu, beznadežno čvornovate prste i crnu prljavštinu ispod noktiju. Ruke njene ćerke bile su glatke, nežne, nejake. Čudo da je tako savršena devojka stvorena u tako jadnom, ružnom telu kao što je njeno. Njeno dete radi samo ono što i sve devojke: udaje se. Drhtaj joj prođe telom. Ali njeno je dete premalo da ode tako daleko. Jedva da je dosezala majci do ramena.

Oslonila se na jednu ruku, a kažiprstom druge ruke ispisala u blatu jedinu reč koju je znala da napiše – ćerkino ime. Pisala ga je i pisala sve dok se oko nje nije stvorio krug – magični krug. Jer beše to drevno znanje, prenošeno s kolena na koleno, sa majke na ćerku, da je krug sveti oblik; napravi ga, i odmah se u njega ulije blagoslovena energija. Unutar njegovog čarobnog prostora ništa se loše ne može dogoditi. Zagledala se u jutarnje nebo bez oblaka. Ruka joj polete ka praznim rupama u nozdrama koje su nekad znale za zlato, i ona prokle dan kad joj se ćerka rodila. Jer tog se dana njen muž pretvorio u kamen. Ali

šta je s njom? Sama je to dozvolila. Davno, davno pre no što je napustila devojčicu, napustila je i sebe. Devojčica je mislila da joj je majka savršena i da se na nju može osloniti. Niko joj nije rekao da ničemu savršenom nije dopušteno da postoji na ovom svetu. Spustila je glavu na kolena, i njenim bezbojnim svetom pronese se prolazan jek žaljenja.

Ništa se od ovog možda ne bi ni zbilo da je sveštenik držao jezik za zubima. Ponovo je jeknula – beše to zvuk nestrpljenja. Oštro je ukorila sebe. Njen muž ima pravo. Žene ne bi smele da misle. Kakvo će joj dobro doneti to što svaljuje krivicu na božjeg čoveka? Tako je detetu suđeno. A devojčica je sad otišla i to je to. Žena zatvori vrata svog zardalog bola. Bila su čelična i stravično su zveknula. Nek zanevek ostanu zatvorena. Mora da spremi ručak muškima pre nego što ode da radi na zemlji.

Okrenula se ka kući tražeći nešto pogledom. Samo je jedna papuča bila naslonjena na zid. Baš čudno. Druge nigde nije bilo. Zatreptala je. Nije važno. Hodaće i sa ispucalim, ogrubelim tabanima. S mukom se pridigla i izašla iz čarobnog kruga.

Od onog časa kad joj je majka okrenula leđa, Parvati se činilo da je naglavce upala u san tako nestvaran da joj se duša šćućurila u tajni kutak negde duboko u njoj. Pet su se dana njen stric i ona truckali i drmusali u pokrivenoj volovskoj zaprezi dok napokon nisu sa zemljanih puteva prešli na široke popločane ulice Kolomba. U gradu vreva. Ljudi su se razmili po ulicama kao mravi.

U luci su se ukricali na jedan ogroman brod. Tiho se pridružila drugim ženama u hladu kad se masivni brod sporo i veličanstveno odigao i odbacio od pristana. Lebdeo je na vrhu talasa, a onda se naglo, uz tresak koji ga je prodrmao s kraja na

kraj, pijano strovalio u vodu. Sve žene pritisnuše staro platno na usta. Dok su one ležale i stenjale, mučene morskom bolešću, muškarci su kuvali u velikim kazanima. Gore, po usijanom plavom nebu, šestarili su galebovi, a dole u vodi nasmešeni delfini su se uz kliktanje sjatili oko broda da se igraju. Kasnije, brod je plovio mrklim noćima među zvezdama.

Konačno se, kad to nije očekivala, ukaza nešto smeđe: kopno. Nastade uzbuđena cika i silna strka. S gornjih paluba začulo se klicanje. Pred njima se ukaza zelenilo, a vetar se pojača. Odozgo im poslaše konzervu brodskih krekeri. Četvrtina krekeri dospejoju u ruke. Pojela ga je polako, u tri zalogaja. Brod se blizio kopnu i ukaza im se luka Penanga. Pristali su. Plovidba se okončala.

Zapanjeno se osvrtao oko sebe. O! Bog uopšte nije sve ljude obojio u nijanse smeđe. Nije! U njegovom vrtu bilo je ljudi svih nijansi ružičaste, bele, žute i crne. Ni slutila nije! Slušala ih je kako ispuštaju čudne, nerazgovetne zvuke, ali to je ipak bio samo san, i razumela ih je po uzvicima uh, ah, gestovima i klimanju glavom.

Baš neobično da joj se čvrsto tlo pod nogama najednom čini čudno. A zatim se ukrcala u crno, čelično čudovište što je bljuvalo dim, koje ih je odvelo u unutrašnjost ove vlažne zemlje.

U kući rođaka u čudu je gledala česme iz kojih je tekla voda i lampe što sijaju na struju – braća ipak nisu terala šegu s njom. Tu je pronašla i sapun koji se penio, a kad je pala noć, dali su joj uzdignutu platformu koja se zvala krevet; madrac je bio toliko mek da se celu noć prevrtala tražeći neko tvrdo mesto da legne. Kako joj je majka nedostajala na tom mekom krevetu!

Došao je i dan venčanja. Njena prestravljena duša zavukla se još dublje u skrovište, ali to kao da niko nije primećivao, a ako i jeste, nije mario. *O, mila kobro! Spasi me moje sudbine! Spasi mene, koja sam ti toliko dugo bila tako odana.*

Deca su se načičkala na vrata i raširenih očiju posmatrala kako joj raspricane žene boje kanom šake i stopala, odevaju je u prekrasnu odeću i kite zlatom i draguljima, koje joj je mladoženja poslao. Bila je tako teška da su dve žene morale da je podignu na noge i odvedu do ogledala mnogo, mnogo većeg od očevog okruglog ogledalca za brijanje. Opčinjeno se zagledala, ali žene joj spustiše veo preko lica i odvedoše u ukrašeni, krcat hram gde jedan visok, krupan muškarac dođe i sede kraj nje.

Previše se sramila i bojala da bi pogledala pravo u njega. Upamtila je samo oči što divlje kolutaju. Pred očima su joj bile njegove šake, ovlaš skrštene. Krupne i obrasle dugim maljama, i svetlije, mnogo svetlije od njenih. Sedela je ukipljena, jedva da je i disala, svesna treperave vreline i nemog rezanja koji su izbijali iz muškarčevog tela. Uz pratnju doboša i truba on se nakratko okrenu ka njoj i ona oseti kako joj težak zlatan *tali* pada oko vrata, a svetina ih zasu pirinčem.

Dakle, tako; sad je udata.

Podignuto je platno, a iza njega joj je mladoženja sklonio veo kako bi mladenci mogli jedno drugom da daju parče banane potopljene u mleko. Nije htela da pogleda muža u oči. Srećom, jer da jeste, opazila bi belinu oko njegovih stisnutih usana, pa bi se njena sirota ošamućena duša još više preplašila.

„Sve je prošlo kako valja, što predskazuje dug i srećan brak“, primetio je sveštenik dodvorički se smešeći njenom mužu. Svi su im uz široke osmehe čestitali, ali njen muž nije govorio ništa.

Oborenih očiju ušla je pozadi u dugačak crn automobil, pa su se vozili kroz grad, a zatim pustim putem kroz divljinu. Vazduh se promenio, postao je suvlji i mirisao je na more. Njen muž je sedeo kraj nje, ali sasvim izdvojen, kao da ih je delio neki neizmerno dubok ponor; krupno telo okrenuo je

od nje, hladan, ćutljiv, besan. To je trebalo da je uzruja, ali je zbog one omame, tako korisne, i dalje bila bezbedna, zaštićena, nedodirljiva.

Njegova se kuća, neko joj reče, nalazila na plaži, prelepa kuća po imenu Adari, draga. Konačno skrenuše i prodoše kroz visoku kapiju. Parvati podiže pogled i ugleda visoku kuću što se uzdizala ka vedrom nebu i tad se, uz glasan soptaj, trgnu iz prijatnog sna.

ADARI

Kuća beše podignuta na ivici džungle, a na prvi pogled se činilo kao da je cela sazidana od dragog kamenja utisnutog u neki tamni metal, nestvarna kao da je izvučena pravo iz bajke. Kako su joj se kola bližila, sunčeva svetlost je padala na različite facete, koje bi oživele uz zalepljujući blesak. O! Da je njen otac ovo video, nikad se ne bi usudio da uradi ono što je uradio. Kad su se primakli, videla je da je kuća napravljena od ljubičastog, plavog i ružičastog stakla, spojenog kovanim gvožđem. Ipak, onu prvu sliku palate sazdane od dragulja nikad neće zaboraviti.

Kružni prilaz oivičen statuama dovede ih do natkrivenog trema. Neko joj je otvorio vrata auta i ona, kako bi joj ulazak u novi dom bio srećan, najpre izbacila desnu nogu. Polako je izašla iz kola jer su joj odeća i nakit bili teški i glomazni. Uz ulazne stepenice poređali su se brojni ljudi, a drugi su se, sa balkona na oba krila kuće, protezali da vide novu nevestu. Ona preplašeno pogleda gore u njih. Učinilo joj se da je mnogo sveta, ali kasnije je saznala da je to većinom bila posluga, čija je dužnost bila da je služi.